

Läroplan för grundskolan

Lgr⁶⁹

I Allmän del

SKOÖVERSTYRELSEN 1969

Den genom samhällets försorg bedrivna undervisningen av barn och ungdom har till syfte att meddela eleverna kunskaper och öva deras färdigheter samt i samarbete med hemmen främja elevernas utveckling till harmoniska människor och till dugliga och ansvarskännande samhällsmedlemmar.

Så lyder skollagens första paragraf. I överensstämmelse härmed blir målet för den nioåriga obligatoriska grundskolan, som det uttalats av Kungl Maj:t och riksdagen, att den i samarbete med hemmen skall främja elevernas allsidiga utveckling samt därvid meddela eleverna kunskaper och öva deras färdigheter.

Eleven i centrum

I centrum för skolans verksamhet står den enskilda eleven. De som verkar inom skolan skall visa aktning för elevens människovärde och söka skaffa sig kännedom om hans individuella egenart och förutsättningar samt söka främja hans personliga mognande till en fri, självständig och harmonisk människa.

Den enskilda människan är medlem av skilda gemenskapskretsar. Dessutom är hon samhällsmedlem såväl i den nationella som i den internationella gemenskapen. För att hon skall kunna finna sig tillrätta i tillvaron, måste hon redan under skoltiden få öva sig att leva och verka i gemenskap med andra och förbereda sig för sin roll som aktiv medborgare i morgondagens samhälle, som betydligt mer än det nuvarande kommer att kräva samverkan och solidaritet mellan människorna.

Individens behov och samhällets krav i olika avseenden är bestämmande för innehållet, formerna och organisationen av skolans verksamhet. Skolan skall även ge möjlighet för eleverna att påverka sina arbetsvillkor. Verksamheten måste inriktas på skolans samtliga elever, en heterogen grupp människor, stadda i ständig utveckling och företrädande skilda personlighets- och begåvningsstyper. Den yttre organisationen och det inre arbetet måste därför formas så, att det blir möjligt för varje enskild elev att under uppväxtåren med skolans hjälp tillvarata sina anlag och möjligheter och finna studievägar och arbetssätt, som främjar den personliga utvecklingen. Ett särskilt ansvar har skolan för de elever som av fysiska, psykiska eller andra skäl har svårigheter i skolarbetet.

Även samhället befinner sig i snabb omdaning och skolan måste väcka elevernas intresse för att aktivt medverka i samhällets utveckling. Skolan kan inte vara isolerad från samhället i övrigt. Arbetet i skolan måste därför väl anpassas icke blott till den enskilde elevens utan också till samhällets utveckling. Det måste ha en inriktning mot framtiden och ge eleverna god beredskap att kunna möta ändrade förutsättningar och nya krav. I ett föränderligt samhälle är det ej möjligt och ej lämpligt att i detalj precisera och fastläsa vare sig innehåll eller form för arbetet. Skolans uppgifter måste därför fortlöpande omprövas, så att de ständigt hålls tidsenliga. Samspelet mellan skola och samhälle måste vara sådant, att skolan med sitt arbete inte endast fullgör en funktion, som svarar mot samhällets aktuella behov, utan också på lång sikt blir en positivt skapande kraft i samhällsutvecklingen. Skolan skall vidare ge eleverna perspektiv på samhällets föränderlighet för att de bättre skall förstå förhållanden i vår tid och förvalta det värdefulla från gången tid.

Hem — skola — samhälle

Det gemensamma ansvaret och intresset för de ungas utveckling bör förena hem, skola och samhälle i ett fruktbärande samarbete. Den kommunala skolstyrelsen har en betydelsefull uppgift i att göra skolan till en arbetsplats, där all personal samfällt kan verka för elevernas positiva utveckling.

Även under barnets år i skolan har hemmet det primära och huvudsakliga ansvaret för dess fostran och vård. Av största betydelse är då att söka överbrygga de olikheter i normer, som kan finnas mellan hem och skola. För att rätt kunna bidra till varje elevs utveckling med hänsyn till hans läggning behöver skolan god kännedom om elevens situation i dess helhet. Skolan bör därför hålla sig orienterad om elevens hemmiljö och föräldrarna bör få tillfälle att ta del i skolans arbete. Kontakten mellan skola och hem gynnas av att båda parter lär känna varandras verksamhetsområden. Ansvaret för att samverkan kommer till stånd måste i sista hand vila på skolan.

Skolan har också en förpliktelse att fortlöpande under elevernas studietid informera hemmen om grundskolans utformning och om vilka möjligheter till fortsatt utbildning eller uppgifter inom arbetslivet som står till buds. Föräldrarnas aktiva intresse i dessa för deras egna barn så viktiga frågor bör initieras och stimuleras genom lämpliga åtgärder från skolans sida.

Skolan utgör en del av samhället. Skall den lyckas främja elevernas utveckling till goda samhällsmedlemmar, måste den ge dem kunskap om samhället och stärka deras samhörighet med det. Genom ömsesidiga kontakter mellan skolan och närsamhället, dess människor och funktioner, bör eleverna få tillfälle att växa in i denna gemenskap samtidigt som skolan blir en levande angelägenhet för medborgarna.

Ett av grundskolans syften är — så långt det över huvud är möjligt — att bereda alla barn och ungdomar, oberoende av bostadsort och andra yttre villkor, reell tillgång till lika utbildningsmöjligheter. Grundskolan skall därvid ge dem en i huvudsak gemensam utbildning och därutöver ge utrymme för elevernas skiftande intressen genom individualisering av undervisningen i obligatoriska ämnen, genom tillvalsämnen och genom fritt valt arbete. Skolan skall underlätta elevernas val genom att lämna studie- och yrkesorientering och andra upplysningar av betydelse i sammanhanget. Principen om det fria valet utgör en hörnsten för grundskolan.

Personlighetsutveckling och undervisning

Skolan har till uppgift att hjälpa och stimulera varje elev att på bästa sätt ta till vara och utveckla sina inneboende förutsättningar både som enskild individ och som medborgare i ett demokratiskt samhälle. Detta innebär, att skolans personlighetsutvecklande roll starkt betonas. I det praktiska skolarbetet utgör emellertid denna uppgift och meddelandet av kunskaper beståndsdelar i en och samma helhet. Till personlighetsutvecklingen medverkar sålunda inte blott själva undervisningen och dess innehåll utan alla de skiftande möjligheter till påverkan på individen, som arbetet och miljön i skolan erbjuder och som skolan bör utnyttja.

Skolan skall ge alla elever en *grundläggande utbildning*, som innefattar sådana färdigheter och kunskaper, vanor, attityder och värderingar som är av betydelse för deras personliga utveckling och för deras möjlighet att påverka och leva i dagens och morgondagens samhälle och att där fungera som yrkesutövare och samhällsmedborgare. Kraven på goda grundläggande kunskaper å ena sidan och på allmän förmåga att använda kunskapskällor, tillämpa sitt vetande och uppfatta sammanhang mellan fakta å andra sidan har nära samband och måste samtidigt upprätthållas.

Växlingar i kultursituationen kan — såsom redan framhållits — medföra, att frågan om den grundläggande utbildningens lämpliga innehåll från tid till annan kan behöva omprövas. Obestridligt synes dock vara, att *den gemensamma referensram*, som grundskolan vill ge alla medborgare, i dagens komplicerade samhälle måste omsluta ett rikare innehåll än förr. Jämte grundläggande språk- och räknefärdigheter skall skolan ge eleverna en vidgad kännedom om naturens och kulturens värld. Den skall genom en objektiv, dvs saklig och alisidig undervisning i religionskunskap och i ämnen av samhälls- och naturorienterande slag föra dem in i den omgivande verkligheten och i det förflutna, söka klargöra sambandet mellan det förflutna och det närvarande samt orientera dem i livsåskådningsfrågor. Den skall vidga elevernas medvetande om världen utanför den nationella gemenskapen. Det är i vår tid angelägnare än förut, att en elementär naturvetenskaplig orientering kommer samtliga elever till del. Estetisk-praktiska ämnen och fysisk fostran utgör väsentliga inslag i skolans utbildning.

För att den gemensamma grundläggande utbildningen skall kunna bli så omfattande som möjligt, måste den meddelas under hela studietiden i grundskolan. Skolan bör emellertid även ge utrymme för eleverna att efter sitt eget intresse välja ämnen och aktiviteter. Huvudsyftet med grundskolans arbete är att åstadkomma en brett lagd allmän utbildning, medan en direkt yrkesinriktad utbildning kommer i fråga först efter skolpliktstiden.

Det *fritt valda arbetet* syftar till att ge eleverna möjlighet att inom skolans ram — vid sidan av undervisningen i obligatoriska ämnen och tillvalsämnen — ytterligare utveckla sina egna intressen och aktiviteter. Det bör utformas så att det engagerar eleverna för skolans verksamhet och vidgar elevernas gemenskap utöver den egna klassen och årskursen. Skolstyrelserna har att — efter samråd med elever och skolans personal — besluta om utformning av det fritt valda arbetet. Därvid skall beaktas att detta får en klar anknytning till elevernas intressen och inte utformas så att synpunkter rörande valets betydelse för framtida studie- och yrkesambitioner får avgörande inflytande.

Individuell utveckling

För elevens individuella utveckling är *allsidighet i skolningen* av väsentlig betydelse. I ett demokratiskt samhälle, där man önskar lägga allt större

ansvar på den enskilda människan, får intellektets skolning stor vikt. De kvaliteter, som särskilt bör hållas i sikte, är tankens klarhet och reda, förmågan att pröva kritiskt och självständigt och motstå tendentiös påverkan, att analysera, jämföra och sammanfatta.

Vid sidan om uppgiften att stimulera och öva elevens tankeförmåga är uppgiften att utveckla hans känslö- och viljeliv väsentlig för personlighetsutvecklingen.

Av största betydelse är den miljö, som skolan skapar för eleverna, och den trygghet och trivsel, som de upplever där.

Ett starkt intresse för den enskilda eleven och individuell anpassning av undervisningen efter hans läggning och förmåga är viktiga förutsättningar för att skolan skall lyckas väcka och vidmakthålla studieintresse och arbetslust. Skolan bör ta vara på alla möjligheter att berika och utveckla elevernas känsloliv. Bland annat måste skolan söka lära dem uppfatta och njuta av konst, litteratur, musik och natur, samt att frigöra deras personliga uttrycksmöjligheter och på olika sätt låta dem få ge utlopp åt fantasi och spontan skaparlust.

Betydelsefulla inslag i skolans strävan att främja viljelivets utveckling är att skapa självtillit hos eleven, främja hans initiativkraft och hans förmåga att med noggrannhet och uthållighet arbeta för att nå uppställda mål samt utveckla hans vilja till gott samarbete med andra. Skolan skall ge honom en god uppfattning om de värderingar och principer som bär upp rättsordningen i vårt demokratiska samhälle. Han måste bli fullt medveten om innebörden av begrepp som rättvisa, ärlighet, hänsyn och tolerans och om konsekvenserna av brott mot lagar och föreskrifter. Skolan bör själv fungera efter principer, som eleverna accepterar, och regler, som de själva är med om att utforma. De skiljaktigheter som föreligger mellan olika grupper och människors värderingar bör skolan ta upp till diskussion och belysning.

En stor del av människans liv ägnas åt arbetet och för eleven är skolan en arbetsplats. Genom att anknyta till de ungas aktivitetsbehov, leda det och utveckla det, måste skolan sträva efter att skapa arbetsglädje. Skolan skall lära eleverna att planera sitt arbete på ett ändamålsenligt sätt och att självständigt och metodiskt tillägna sig färdigheter och kunskaper, och den skall i samband därmed hos dem grundlägga goda arbetsvanor och lämpligt studiesätt. Den bör med deras stigande ålder kunna ställa allt högre krav på arbetets kvalitet och lära dem att hysa aktning för varje slag av väl utfört arbete och därmed bidra till att utjämna skillnader i värderingar av olika yrken och av människors olika arbetsinsatser.

Grundskolan har även till uppgift att på lämpligt sätt förbereda eleverna för deras fortsatta utbildning och verksamhet i arbetslivet. Eleverna måste kunna så objektivt som möjligt bedöma sina förutsättningar för olika studiebanor och yrken. Personlig, konkret erfarenhet genom vistelse och verksamhet i olika arbetsmiljöer under skoltiden kan bidra till att ge dem vägledning. Skolan skall, särskilt på högstadiet, genom speciell studie- och yrkesorientering av såväl teoretisk som praktisk art underlätta elevernas val av utbildning och framtida yrkesutövning. Yrkesorienteringen skall vidare utgöra ett led i elevernas allmänna samhällsorientering.

I en skola för alla, där största möjliga hänsyn skall tas till den enskilda elevens intresse och förmåga, måste kraven på prestationerna inom en och samma klass variera. Väsentligt är, att alla får en positiv grundinställning till studierna samt att var och en lämnar en aktiv och intresserad medver-

kan i arbetet och gör sitt bästa inom ramen för sin fallenhet och sina förutsättningar. Därmed kan ett studieintresse väckas, som varar livet ut och som öppnar vägen från skolsalen till bibliotek och samlingar, kurser och studiecirklar, till tidningar och tidskrifter, film, radio, television osv. De kunskaper och attityder härvidlag, som förvärfvas i den obligatoriska skolan bör utgöra en grund för fortsatt bildningssträvan, inriktad på utveckling av personligheten och förkovran i yrket.

Skolan måste se till, att de unga inriktas och utrustas så, att de under den på senare år alltmer ökade fritiden både vill och kan göra aktiva insatser i samhällslivet samt även i övrigt ge fritiden ett utvecklande och värdefullt innehåll. Skolan bör sålunda främja en aktiv kulturmiljö i vårt land. Det räcker inte med att skolan genom sin undervisning väcker intresse för fortsatta bokliga studier. Den måste även mera direkt stimulera till sådana former av fritidsverksamhet som friluftsliv, idrott och gymnastik, sång och musik, teckning och målning, slöjd samt fri hobbyverksamhet av annat värdefullt slag. Särskilt viktigt är att elevernas sinne för de estetiska värdena uppodlas genom både deras egen skapande verksamhet och deras smakfostran. Att väcka de ungas intresse inför de stora och gemensamma grundfrågor, som gäller livsåskådning och samhällsuppfattning, faller också på skolans lott. Genom undervisning och fri debatt i det reguljära skolarbetet samt genom uppmuntran att delta i förenings- och bildningsverksamhet i och utom skolan kan eleverna stimuleras till aktivitet och engagemang i samhälleligt och ideellt arbete.

Omtanke om elevers mentala och kroppsliga hälsa skall prägla skolans arbete och arbetsmiljö. Ansvar för att eleverna bibringas kunskaper och goda vanor i dessa hänseenden faller främst på lärarna, men även skol-läkare och skolsköterska, skolpsykologer och kuratorer skall här göra en insats. Varje lärare bör känna till barns normala utvecklingsgång och de vanligaste orsakerna till beteendestörningar så att han kan bidra till att hindra och häva förekommande anpassningssvårigheter och skapa psykologiskt riktiga förutsättningar för verksamheten inom skolan. Han måste också ha kunskaper om de olika slag av fysiska och psykiska handikapp, som kan försvåra elevers verksamhet i skolan.

Elevernas sociala utveckling

Familjen är vanligen den första gruppbildning, i vilken barnet ingår. Under hela skoltiden bör frågor som rör hem och familj behandlas i samband med undervisningen i olika ämnen, där dessa frågor har en naturlig anknytning. Skolan bör verka för jämställdhet mellan män och kvinnor — i familjen, på arbetsmarknaden och inom samhällslivet i övrigt. Den bör orientera om könsrollsfrågan, stimulera eleverna till att debattera och ifrågasätta rådande förhållanden. Skolan skall skapa förståelse för de grupper som har särskilda problem i det moderna samhället. Dessa principer skall också prägla synen på andra nationer och folkgrupper. I dessa och andra lämpliga sammanhang bör uppmärksamhet ägnas åt ekonomiska frågor som berör såväl den enskilde som samhället. Självfallet bör eleverna ha ett medansvar i fråga om att vårda och förbättra skolmiljön.

Samlivet i det demokratiska samhället måste utformas av fria och självständiga människor. Men friheten och självständigheten får inte utgöra självändamål. De måste vara grundvalen för samarbete och samverkan. Skolan skall därför grundlägga och vidareutveckla sådana egenskaper

hos eleverna, som kan bära upp och förstärka demokratis principer om tolerans, samverkan och likaberättigande mellan människorna. Att väcka respekt för sanning och rätt, för människans egenvärde, för människolivets okränkbarhet och därmed för rätten till personlig integritet är en huvuduppgift. Betydelsefullt är, att eleverna vänjes till hjälpsamhet mot och samarbete med alla människor.

De ungas känsla av samhörighet, solidaritet och medansvar måste sålunda vidgas utöver gränserna för familj och släkt, kamratkrets och skola till att omsluta allt större samhällsbildningar. Skall utvecklingen kunna främja och befästa fred och frihet bland folken och skänka allt bättre livsbetingelser åt människorna, måste skolan bland de unga skapa ökad förståelse för människors liv och villkor inom andra, längre bort liggande samhällsbildningar och lära dem inse betydelsen av goda mellanfolkliga relationer och internationell samverkan. Skolarbetet bör sålunda i det hela inriktas på att främja elevernas utveckling till självständiga samhällsmedlemmar med ett intresse för omvärlden som leder till ett personligt engagemang och en känsla av internationellt medansvar.

1941, 60778

Läroplanens roll

Genom sina tim- och kursplaner och genom anvisningar och kommentarer av mera allmänt eller speciellt slag skall läroplanen vara ett hjälpmedel för att göra de för skolan uppställda målen till realiteter i skolan. Den anger ramen för grundskolans verksamhet och utbildningens innehåll.

Kursplanerna anger i huvudmoment de områden, det stoff och de färdigheter, som skall vara det väsentliga i undervisningen. På samma gång som läroplanen därigenom ger viss stadga och enhetlighet åt lärogången, lämnar den inom huvudmomentens ram goda möjligheter att på olika sätt variera studiernas uppläggning och bedrivande. Undervisningen och lärostoffet kan därför jämförelsevis lätt anpassas till den enskilda elevens förutsättningar och studieinriktning, till lärarens läggning och intressen samt till de nya krav, som förändringar i samhällsstrukturen kan ställa. En sådan förnyelse av lärostoffet måste ständigt pågå.

1941, 60778

Undervisningsformer och arbetssätt

Till sin yttre form kan elevernas verksamhet i skolan organiseras i klass, i grupp eller individuellt. En grupp kan omfatta del av klass eller delar av klasser eller mera än en klass. Verksamheten kan ledas av lärare och handledare utanför skolan; sådan ledning kan också förmedlas enbart med hjälp av väl utvecklade läromedel. Eleverna kan utföra sitt arbete gemensamt eller enskilt.

Ingen av de nämnda verksamhetsformerna kan användas ensidigt. En planmässig kombination av undervisningsformer ger variation i elevernas arbetssätt och åstadkommer de allsidigaste och bästa resultaten. Valet av undervisningsform och arbetssätt måste ske med hänsyn till elevernas förutsättningar och önskemål, lärostoffet och de inlärningsresultat man söker uppnå. Det förutsätter sålunda god individuell kännedom om eleverna i klassen.

Det är av utomordentlig betydelse, att läraren ständigt är i takt med utvecklingen såväl på den allmänna undervisningsmetodikens som på ämnesmetodikens område och att han med ledning av egna erfarenheter

också söker sig fram till personligt tillägnade metoder. Film, radio och television bör planmässigt utnyttjas alltmera i utbildningen. Värdefulla pedagogiska uppslag bör också kunna hämtas från det frivilliga folkbildningsarbetet.

Vilka undervisningsformer eller arbetssätt som bör användas i utbildningen kan vanligen inte generellt anges, och det är varken önskvärt eller möjligt att ge anvisningar för varje uppkommande situation. Läraren bör i samverkan med skolledning, andra lärare och eleverna utforma sin undervisning så, att den med det arbetssätt, som är bäst för honom själv och eleverna, leder till åsyftade resultat. Lärarens frihet i arbetet medför sålunda också ett stort ansvar att ständigt verka för en förbättrad undervisning.

Följande undervisningsprinciper skall prägla det praktiska skolarbetet.

Elevens aktiva deltagande i arbetet skall på alla stadier eftersträvas och främjas, och denna elevaktivitet skall vara så självständig och rikt varierad som möjligt.

En viktig förutsättning för att eleverna skall engagera sig i skolarbetet och verkligen ta del i det är, att god *motivation* föreligger eller skapas. Väsentligt är då, att innehållet i undervisningen svarar mot elevernas mognadsnivå, att det finns anknytning mellan stoffet och deras egna erfarenheter eller aktuella tilldragelser och att överhuvud taget studierna framstår som meningsfulla för eleverna. Det senare blir lättare fallet, om lärostoffets fakta och delmoment inte får stå isolerade från varandra utan sammanföres till lämpliga enheter och inordnas i vidare sammanhang. Därför bör också en samverkan mellan undervisningen i olika ämnen tillämpas.

Aktivitetens princip bör givetvis tillämpas såväl vid undervisning av enskilda elever och av mindre grupper som i klassundervisningen. Studie- och arbetsmaterial av olika slag skall användas för att främja elevernas självverksamhet; deras förmåga att göra egna iakttagelser och dra egna slutsatser skall tränas. Som ett led i skolans strävan att förmedla en mera allsidig arbetsteknik är det viktigt att eleverna får övning och handledning i studieteknik. Den bör gälla såväl allmänna synpunkter som de mera speciella råd och anvisningar, som betingas av olika ämnens natur, elevernas ålder och förutsättningar m m. Den nödvändiga handledningen ges bäst i samband med undervisningen i skolan, där eleverna under lektionerna också bör få utföra huvuddelen av sitt arbete. De bör därvid få tillfälle att befästa sina kunskaper och öva sina färdigheter samt vänja sig att på egen hand och på eget ansvar lösa bestämda uppgifter och genomföra ett ålagt eller självvalt arbete.

Undervisningen i skolans alla ämnen måste präglas av *konkretion och åskådlighet*. Visserligen skall den under lärogången fortskrida från det konkreta och speciella till det abstrakta och allmängiltiga, men den skall därvid så mycket som möjligt anknyta till verkligheten och till elevernas erfarenheter och iakttagelser. Åskådlig och livfull framställning i tal och skrift och ändamålsenlig gruppering av stoffet i sådana helheter, som eleverna kan överblicka, är ägnade att intressera och aktivera dem och ge mera varaktiga inlärningsresultat. Men först direktkontakt med den verklighet man vill lära känna, antingen man söker upp denna utanför skolan eller för in den i klassrummet, levandegör i bästa mening undervisningen och arbetet. Olika läromedel och verksamhetsformer kan härvid komma till användning och stödja och komplettera varandra vid undervisningen. För

att kraven på konkretion och verklighetskontakt i undervisningen skall kunna tillgodoses, skall skolan äga ett välförsett förråd av lämpliga läromedel.

Elevernas studieframgång beror endast till en del av arten och graden av deras intellektuella utrustning. Många andra faktorer, deras psykiska och fysiska egenskaper, intressen, hemförhållanden m m spelar stor roll. Läraren måste därför så långt möjligt söka bilda sig en uppfattning om varje elev och *individualisera* undervisningen. Detta tillhör de mest angelägna läraruppgifterna, om skolan verkligen skall kunna ge varje elev den hjälp till utveckling, som bäst svarar mot hans anlag och möjligheter. Genom en rad anordningar av olika slag söker grundskolan ge de yttre förutsättningarna för en individualisering av undervisningen. Yttre anordningar är dock ej tillfyllest. Framför allt måste läraren göra allvarliga ansträngningar att med utnyttjande av den metodik och de läromedel han finner lämpliga individualisera undervisningen inom klassens eller gruppens ram. Detta kan ske på olika sätt, vilken undervisningsform och vilket arbetssätt som än tillämpas. Särskild omsorg bör därvid ägnas åt elever som av olika skäl har svårigheter i skolans arbete.

I en demokratisk skola måste *gemenskapskänsla*, *samarbete*, *medansvar* och *självdisciplin* vara riktpunkter för arbetet, eftersom detta bl a syftar till att främja elevernas sociala utveckling. Den inövning av sociala vanor och attityder, som betyder så mycket för elevens framtida anpassning i samhället, sker bäst i klasser, som erbjuder en mångsidig social miljö, i vilken ett gott gemenskapsförhållande råder. Skolstyrelsen bör därför verka för att klasserna anordnas så, att en så allsidig social sammansättning som möjligt erhålls. Men skolan måste också verka för att gemenskapskretsen vidgas utöver den enskilda klassen. Skall det lyckas, måste eleverna känna sig hemma i sin skola, mötas med förtroende och uppskattning samt få bära sin del av ansvaret för klassens och hela skolans gemensamma angelägenheter. Verksamhet i skolans självstyrelseorgan och i föreningar och klubbar är värdefulla medel för skolorns sociala utveckling. Kravet på att skolan hos eleverna skall utveckla vilja och förmåga att samarbeta med varandra, att osjälviskt och efter bästa förmåga lämna sitt bidrag till arbetet för ett gemensamt mål medför, att verksamhetsformer, som innebär samarbete eleverna emellan och kräver god laganda och arbetsgemenskap, bör få betydande utrymme. Ett viktigt inslag i verksamheten i skolan och ett värdefullt komplement till övriga arbetsformer utgör därför grupparbetet som erbjuder särskilt rika möjligheter till sociala kontakter mellan eleverna. Dessa bör i samband med det dagliga arbetet få uppleva, hur samspelet i en gemenskap fungerar.

Samverkan för elevens bästa

En god omvårdnad om eleverna utgör underlaget för all skolans verksamhet. Varje elev skall kunna känna sig tillhöra skolans gemenskap, kunna påräkna dess stöd och vara föremål för dess omvårdnad. För att uppnå dessa mål krävs inte endast speciella elevvårdande åtgärder av skilda slag. De uppställda målen måste sätta sin prägel på skolans hela verksamhet och leda till att särskilda ansträngningar görs för att stödja de elever som har det svårast i skolarbetet. Skolans elevvårdande uppgifter kan endast fullgöras genom samverkan med eleverna och mellan alla dem, som har erfarenhet av och ansvar för eleverna. Ett huvudansvar måste dock vila på klassföreståndare, skolledning och skolstyrelse.

107-14600-1-8